

Oponentský posudek

Autor/ka práce: Kateřina Mrázková
Název práce: Motivace pracovníků v hospicové péči
Vedoucí práce: MUDr. Jiřina Ondrušová, Ph.D.
Oponent: Honza Kaňák, Ph.D.

Formální náležitosti podle Opatření děkana 07/2017

Splňuje práce kritérium odborného textu?	Částečně
Obsahuje abstrakt (Čj, Aj) – nepovinné pro Bc.	nehodnoceno
Obsahuje shrnutí závěrů?	Ano
Obsahuje seznam literatury?	Ano
Obsahuje čestné prohlášení (samostatnost, citace literatury, nepoužití k získání titulu)	Ano
Rozsah (40 NS – Bc.; 60 NS – Mgr.)	Ano

Bakalářská práce Kateřiny Mrázkové splňuje formální náležitosti podle OD 07/2017. Oceňuji především její zaměření na paliativní / hospicovou péči. Téma vnímám potřebné nejen s ohledem na to, co v Úvodu práce formuluje autorka textu, ale také s ohledem na stárnutí populace a na interdisciplinární podstatu hospicové péče, což je pro sociální práci rozhodně výzva a aktuální téma. Z hlediska konceptuální (teoretické) části lze vnímat text jako odborný (na úrovni bakalářských prací), z hlediska metodologické rozvahy a výzkumné části již, z mého pohledu, nikoliv. Mírně matoucí je využívání odkazování ke zdrojům jak ve formátu poznámek pod čarou (str. 10 aj.), tak formou odkazů přímo v textu. U některých částí není odkazování (tedy zdroj) zřejmý – zejména pak kapitola 1.6

Domnívám se, že do odborného textu nepatří (ne do konceptuální části) vlastní zkušenosti a zážitky, protože ty mohou sloužit jako zdroj sebe-reflexe z hlediska výzkumu, ale nikoliv jako konceptuální podklad výzkumu (viz část Osobní zkušenost, str. 14; nebo Moje osobní motivace, str. 35). Stejně tak formulace typu „I přes to dokážeme otázku naší lidské konečnosti odsunout...“ (str. 25) by měly být ozdrojovány, neb takto působí značně zjednodušeně a spíše publicisticky, což pro kvalifikační práci není OK.

Znění základní výzkumné otázky

Je formulována?	Ne, lze ji jen odhadnout
Jsou pojmy operacionalizovatelné?	Není možné posoudit
Spadá do oboru SACH?	Není možné posoudit
Je netriviální?	Není možné posoudit
Je otevřená (či je možná uzavřená varianta)?	Není možné posoudit

Autorka, byť bakalářská práce obsahuje tzv. praktickou (nebo lépe řečeno výzkumnou část; sama ji označuje jako výzkumné šetření – viz kapitola 5), neformuluje ZVO explicitně. Jako určitá formulace by se dala vzít formulace cíle práce (která je v této podobě ale uvedena až v kapitole 5.7.) a to sice zjistit: Jaké motivy a motivace mají pracovníci v Hospici sv. Jiří (a zde s ohledem na ostatní text práce předpokládám, by ZVO pokračovala s ohledem na výkon jejich činnosti?). K této předpokládané ZVO se budu nadále vztahovat v dalších částech posudku.

Pokud by takto byla jasně formulována, pak by byla oborově relevantní jen částečně, protože není zřejmé, jestli se jedná o sociální pracovníky, či pracovníky hospiců obecně. Problematická je také neanonymizace zařízení, kde byly dotazníky distribuovány.

Konceptuální část práce

Jsou konceptualizovány všechny pojmy ZVO?	S ohledem na výše formulovaný předpoklad znění ZVO ano
Je u klíčového pojmu definován obsah i struktura pojmu?	ano
Je uveden současný stav poznání?	Ne, ale to není vyžadováno
Je konceptualizace srozumitelná?	ano

Autorka ve svém textu konceptuálně vymezuje hospicovou péči, stejně termín motivace, který se z hlediska ZVO zdá klíčový. Autorka dobře definuje jak obsah klíčového termínu, tak jeho strukturu (dimenze motivace aj.).

Některé části textu jsou z hlediska konceptualizace zbytečné (např. historie hospicové péče, stejně jako ohrožení pracovníků hospiců). Z hlediska zaměření na ZVO je také problematická kapitola 3 (Umírání a smrt), jejíž využití v rámci výzkumu není z textu zřejmé

Metodologický rámec

Je k operacionalizaci využita konceptualizace?	Ne
Sedí metoda sběru dat se záměrem výzkumu?	Volba není obvyklá, ale s ohledem na obecnější zaměření práce lze říci, že to není chyba
Sedí metoda analýzy dat se záměrem výzkumu?	ne
Je popsán způsob výběru vzorku?	ne
Je zvolen rámec výzkumu adekvátně ZVO a záměru výzkumu?	ne
Jsou popsány limity výzkumu, kvalita výzkumu a etický rozměr zkoumání?	ne

Domnívám se, že vcelku dobře a kvalitně zvládnutá konceptuální část práce následně není využita pro samotný výzkum. Autorka nereflektuje zaměření ZVO (zřejmě i proto, že ji neformuluje explicitně), zřejmě také díky tomu chybí popis operacionalizace, což se následně projevuje v neúplnosti zkoumání. Otázky na syndrom vyhoření a jeho prevenci jsou z hlediska zaměření výzkumu v podstatě nevhodné. Z hlediska zaměření se na motivaci jsou vhodné v podstatě jen otázky 7, 10 a 11. Při formulaci otázek byla zcela ignorována struktura pojmu motivace, kterou autorka dobře konceptualizuje v tzv. teoretické části.

Zdá se, že autorka nemá jasno v tom, co je metoda sběru dat a obecný rámec výzkumu (spojuje dotazník se statistickým zpracováním, přitom mluví o kvalitativním zpracování otázek – které ale v podstatě nečiní, nebo spíše dost problematicky, viz další část posudku). Metoda vytváření trsů pak nespočívá v uvádění kvantity odpovědí. Není také zřejmé, co myslí autorka tím, když říká, že pojmy „se v mnoha odpovědích překrývají, či spolu souvisí“ (str. 37). Chybí zhodnocení kvality výzkumu a dodržení základních etických principů.

Naprosto problematické pak je, že není komentován výběr vzorku (způsob a důvody), což zásadně problematizuje oborovou specifitu realizovaného výzkumu.

Navíc některé položky dotazníku se zdají, s ohledem na téma, nerelevantní – není zřejmé, k čemu je v rámci výzkumu a tématu motivace užitečné vědět věk, či to, zda jsou rodiči. Není ani zřejmé jakou roli pak hraje znalost nejvyššího dosaženého vzdělání.

Výzkumná zjištění

Odpovídají výzkumná zjištění na ZVO?	ne
Jsou použity nástroje analýzy dat adekvátně?	ne
Je prezentace zjištění srozumitelná?	ano
Přináší zjištění výzkumu něco nového?	ne

Jako zásadně problematické vnímám (a plyne to již z posouzení metodologické rozvahy práce), že výzkumná zjištění v podstatě jen velmi málo odpovídají na to, na co se sama autorka ptá. Zdá se spíše, že jsou data zpracována kvantitativně. Není také zřejmé, jak autorka zajišťovala přiřazování konkrétních výpovědí k trsům. Např. pokud „respondent má tedy motivaci ušetřit další lidi této špatné zkušenosti“ (41) – proč by to nemohlo patřit do trsu Smysluplnost této práce? S ohledem na co jej autorka přiřadila do trsu Osobní zkušenost? Protože v textu chybí ukázky konkrétních odpovědí, nelze soudit, jestli i odpovědi oněch 12 respondentů zařazených do trsu Smysluplnost práce například postrádají jakoukoliv osobní zkušenost s tématem smrti. Tato kritika v podstatě platí i pro ostatní zpracování odpovědí.

K tomu lze dodat také to, že při počtu respondentů do 100 se procentní hodnoty neuvádí, protože to značně zkresluje možnou interpretaci. Jako zřejmý příklad slouží tvrzení, že 4,1% pracovníků dříve pracovalo jako OSVČ (plurál používám s ohledem na ony 4%). Přičemž ale těchto 4,1% zaměstnanců je 1 člověk.

Navíc, v kvalitativním výzkumu se data neprezentují po otázkách. Metoda trsů spočívá v tom, že se z celého textu odpovědí (často ale získaných rozhovory) určují ony trsy, které odpovídají na ZVO.

Některé závěry jsou také značně problematické. Např.: „Výsledky nám ukazují, že často k práci v hospici člověk musí dozrát díky předchozím zkušenostem“ (str. 42) je zavádějící ze dvou důvodů

- autorka formuluje generalizovanou výpověď z dat, která generalizovat nejde
- a navíc ze znění otázky samotné (která je navíc uzavřená) toto tvrzení vyvodit nejde. Co když začali pracovat v hospici jen proto, že jinde nebylo místo? To, že následně jako motivaci pro výkon činnosti uvádí něco jiného neznámá, že to tak skutečně v počátku bylo.

Stejně tak „to má vysvětlení takové, že mají souběh úvazků...“ (str. 44). I když se lze domnívat, že se respondenti v odpovědi rozepsali, z textu práce to zřejmé není a to by být mělo.

Závěr: Celkově lze říci, že dobrá konceptuální část není využita pro zodpovězení ZVO. Z tohoto hlediska je cíl práce naplněn jen minimálně. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení 3 (dobře). V případě kvalitní obhajoby velmi dobře (2).

Otázky k obhajobě

Jaké místo má syndrom vyhoření z hlediska Vašeho zaměření se na motivaci k výkonu činnosti v hospici?

Popište, prosím, jak jste formulovala ony trsy a jak jste zajistila, že byly odpovědi přiřazeny ke „správným“ trsům.

HUSITSKÁ
TEOLOGICKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Jakým způsobem byl vybírán vzorek a proč zrovna tento?

Co lze z Vašeho výzkumu vyvodit pro sociální práci jako obor?

Z jakého důvodu nebylo v operacionalizaci využito poznatků z kapitol 4.2., 4.3., 4.4 a 4.5?

V Praze dne 19. května 2020

Honza Kaňák